

16 slags tomhed fra bogen: Indgangen til Middelvejen (Madhyamakavatara) af Chandrakīrti

Uddrag fra teksten om de 16 slags tomhed

(kapitel 6, vers 181 til 201 og vers 216 til 218)

fra oversættelsen i bogen: *The emptiness of Emptiness* ved C. W. Hunrington jr. - side 179.

Oversat til dansk af Lama Tendar Olaf Høyer. Oversættelsen af Hunrington's bog er tilrettet og jævnført med den franske oversættelse, udgivet som "L'entre au Milieu". Ord og sætningen i røde parenteser er uddybninger af teksten.

Detaljeret information om selve bøgerne til sidst i denne tekst.

1.) Øjet (i betydningen: *synsevne*) er tomt for (selvstændig eksistens som) øje, fordi det er dets (medfødte) natur. (Synsevnen er afhængig af sindet og synlige genstandes forstyrrelse af *den første skandha*. Synsevne giver ikke mening uden, at der også er noget at se samt øje-bevidsthed, så synsevnen er tom for uafhængig egen-natur. Synsevnen er u håndgribelig eller subtil, så den er også tom for egentlig stofflighed). Øret, næsen, tungen, kroppen og fatte-evnen er tilsvarende betegnet på samme måde. (D. v. s. evne til at se, høre, lugte, smage, fornemmelser i og på kroppen samt fatte-evnen. Sansevne hedder *indriya* på sanskrit. Selve de fysiske organer hører hjemme under punkt 7.)

De 6 (sanse-evner), øjet og de andre, er hverken evige eller forgængelige, og deres fravær af selvstændigt væsen betegnes som **indre-tomheden** (sanskrit: **adhyatma-sunyata**). Sanse evnerne er momentane, sanskrit: *Kṣaṇeksanā*, så de er ikke evige. De opstår kun i det *bevidste øjeblik* og forsvinder igen ved øjeblikkets ophør. Til gengæld opstår de hele tiden, så længe de 5 *skandha*'er er aktive, hvilket de jo er, lige så længe der er *karma*. På denne måde er sanse evnerne heller ikke forgængelige. De gentages konstant).

2.) (Enhver opfattet sansning af) form (sanskrit: *rupa*) er tom for (selvstændig eksistens som) form, fordi det er dens (medfødte) natur. Lyd, lugt, smag, kropslig følelse og sindslige opfattelser er også ligesådan. (Fordi de er afhængige af årsager og betingelser har de ingen selvstændig eksistens. Fordi de er sindets virksomhed som sansninger mangler de egentlig stofflighed).

Fraværet af nogen som helst *essens* hos form og de andre (sansninger) betegnes som **ydre-tomheden** (sanskrit: **bahirdha-sunyata**).

3.) Fraværet af selvstændigt væsen hos begge (slags tomhed) er **indre-ydre-tomheden** (sanskrit: **adhyatma-bahirdha-sunyata**).

4.) Fraværet af selvstændigt væsen hos (alle) ting betegnes af de vise som tomhed, og denne tomhed må også betegnes som tom for essens af tomhed.

Tomheden ved det, som kaldes tomhed, betegnes som **tomheds-tomheden** (sanskrit: **sunyata-sunyata**), og det forklares på denne måde med henblik på at modvirke enhver forståelse af tomheden som (en ontologisk reference til) et (egentligt) væsen.

5.) Retningerne (i Universet) er umådelige, fordi de omfatter både den ubesjælede verden og de sansende væsner uden (at der er nogen) rest, og fordi de viser det umålelige ved at være ubegrænsede.

De 10 retningers tomhed (det er kompasretningerne plus op og ned) er **stortomheden** (sanskrit: **maha-sunyata**), og den er blevet forklaret på denne måde med henblik på at modvirke enhver forståelse af det umådelige (som en ontologisk reference til et egentligt væsen).

6.) Nirvana er af den største betydning, fordi det er det mest fremragende mål (at sætte sig), og dets tomhed (for selvstændigt væsen) er **den-overordentlige-betydnings-tomhed** (sanskrit: **paramartha-sunyata**).

De, som kender den største betydning, har instrueret i den-overordentlige-betydnings-tomhed med henblik på at modvirke enhver forståelse af Nirvana som (en ontologisk reference til) et (egentligt) væsen.

7.) De 3 verdener (*Triloka: Kamaloka, Rupaloka & Arupaloka*) betegnes som sammensatte, fordi de opstår fra omstændigheder (eller årsager og betingelser). Deres tomhed (for selvstændig eksistens) er **sammensætnings-tomheden** (sanskrit: **samskrita-sunyata**).

8.) Det usammensatte (sanskrit: *asamskrita*) er aldrig opstået, forbliver ikke og er heller ikke vedvarende. Tomheden (for selvstændigt væsen) ved dette er **tomheden-ved-usammensathed** (sanskrit: **asamskrita-sunyata**).

(*Nirvana* og *Dharmadhatu* er usammensatte. Af en eller anden grund mangler dette punkt i Huntingtons tekst. Imidlertid findes det i den franske oversættelse, som jeg derfor har brugt. Der er sandsynligvis tale om en kopieringsfejl, så punktet er "glemt" i den tibetanske tekst, som Huntington har benyttet.)

9.) Det, som er uden yderligheder (ved *eternalisme* og *nihilisme*), kaldes yderlighedernes overskridelse. Tomheden for netop det betegnes som **uden-yderligheder-tomheden** (sanskrit: **atyanta-sunyata**).

10.) Genfødslerens kredsløb har ingen begyndelse eller ende, og derfor betegnes det som fraværet af begyndelse og afslutning. Fordi den er tom for det at ankomme eller at gå væk, er tilværelsen ligesom en drøm, og dens tomhed (for essens) betegnes som **tomheden-ved-begyndelsesløshed-og-endløshed** (sanskrit: **anavaragra-sunyata**) i de filosofiske skrifter (sanskrit: *shastra*).

11.) Hvad der afvises og forlades (af yogier og lærde) kaldes værdigt til at blive forkastet, og det (som er) uden bebrejdelse er, hvad der ikke opgives (det vil sige: alle dyder).

Tomheden (for selvstændigt væsen) ved det, som ikke opgives (altså, alle dyder), kaldes **ikke-opgivet-tomheden** (sanskrit: **anavakara-sunyata**, = tomheden-ved-det-gode).

12.) Fordi sammensatte ting og alt andet hverken er opstået ved Sravaka'erne (i betydningen: *Arhats*), Pratyekabuddha'erne, Buddhas sønner (*Bodhisattva'erne*) eller Tathagata'erne (*Buddha'erne*) betegnes essensen af sammensatte ting og resten som *urnaturen*.

Tomheden (for selvstændigt væsen) af den selv samme er **urnatur-tomheden** (sanskrit: **prakriti-sunyata**).

13.) De 18 dhatu'er (de 18 *områder* for oplevelser: de 6 sanse-evner, de 6 slags sanse-genstande & de 6 sanse-bevidstheder), (de 12 *ayatanas*, som er) de 6 sanse-kontakter (sanskrit: *sparsayatanas*, kontakt mellem sans og sansegenstande) og de 6 sansninger, hvortil kommer det med form og uden form, både sammensatte ting og det usammensatte: tomheden (for selvstændig eksistens) hvad angår alle disse er **altings-tomheden** (sanskrit: **sarvadharmasunyata**). (Fænomenernes tomhed. Oplevelsernes tomhed. *Triloka* forklaret på en anden måde end punkt 7.)

14.) Form og de andre (*skandha'er*) er uden essens, og de er (derfor) **tomheden-for-egne-kendetegn** (sanskrit: **svalaksanasunyata**).

Efter punkt 14 kommer vers 202 til 215, som i detaljer omhandler *skandha'er*, *dhatu'er*, *ayatanas*, *de 6 færdigheder*, *dhyanas*, *buddhategn*, *buddha virksomhed* og *pratyaksha*, direkte erfaring, og som hver især betegnes ligesom dette punkt.

15.) Øjeblikket varer ikke ved (det eksisterer kun momentant), og fortiden samt fremtiden eksisterer ikke (i dette øjeblik, i nu'et). Da disse (3 tider faktisk) ikke opfattes, betegnes de som *det ufattelige*. (Tidens forløb forekommer indlysende, men den opfattede tid er abstraktion.)

Det ufattelige er tomt for nogen egen essens, det varer ikke ved og det forfalder heller ikke, og det er **tomheden-ved-det-ufattelige** (sanskrit: **anupalambhasunyata**, *tidens tomhed*).

16.) (De forskellige) størrelser (*skandha'er* og sammensatte ting) har ikke nogen essentiel kvalitet af *sammensathed*, fordi de opstår (betinget) af omstændigheder. Tomheden (for selvstændig eksistens ved denne kvalitet af *samspil*) er **ikke-eksistens-tomheden** (sanskrit: **abhavasunyata**).

Chandrakīrti stammer fra Sydindien, hvor han voksede op i byen *Samanta*. Han var munk og meditationsmester. For at demonstrere fænomenernes egentlige virkelighed, fortælles det, fik han tegningen af en ko på en mur til at give mælk. Chandrakīrti har haft en vældig indflydelse på udviklingen af Mahayana med især dette værk. På tibetansk hedder han *Dawa Drakpa*. Han var *Pandit* (tibetansk: *khenpo*, en slags doktor titel) på Nālandā Mahāvihāra og elev af Nāgārdjuna. Chandrakīrti var berømt for at udstikke den særlige udlægning af Madhyamaka filosofien, kendt som *Prasangika*. Han levede i det sytjette århundrede.

Udlægningen af *sunyata*, tomhedsnaturen ved alt og ingenting, fraværet af substantialitet og enestående selvstændighed, bør ikke antages som en filosofi, som forklarer alt og det, som ikke er noget. Det gør *sunyata* ikke. *Sunyata* beskriver tingenes tilstand, slet og ret. I *Ratnakutha-sutra'en* forklarer Buddha Sakyamuni det således til sin hovedelev *Kasyapa*:

Det er ikke *sunyata*, som gør ting tomme (for *substantialitet* og *enestående selvstændighed*). I stedet er de simpelthen tomme. Det er ikke fraværet af enhver yderste årsag, som får ting til at mangle en sådan årsag. I stedet har de simpelthen ikke en yderste årsag. Det er ikke fraværet af en yderste hensigt, som får ting til at mangle en yderste hensigt. I stedet har de simpelthen ikke en

yderste hensigt. Kasyapa, jeg kalder denne omhyggelige overvejelse for middelvejen, en i sandhed omhyggelig overvejelse. Kasyapa, jeg kalder dem, som betegner sunyata som det sindslige billede (*sanskrit: upalambha*) på sunyata, for de mest fortabte blandt fortabte.

(Sutra'en fortsætter lidt senere:)

Kasyapa, det ville faktisk være bedre at fastholde en filosofisk anskuelse om den yderste sandhed af det enkelte individ på størrelse med bjerget Meru, end at blive tilknyttet anskuelsen om sunyata som ikke-eksistens. Hvorfor? Fordi, Kasyapa, sunyata er udtømmelsen af alle filosofiske anskuelser. Jeg kalder hvem som helst uheldredelig, som antager sunyata som en filosofisk anskuelse. Kasyapa, det er som hvis lægen gav medicin til en syg mand, og når medicinen havde helbredt alle de oprindelige problemer derpå forblev i maven uden selv at blive udskildt. Hvad tror du, Kasyapa, ville denne mand blive kureret for sin sygdom? (*Kasyapa:*) Nej selvfølgelig, du Velsignede! Hvis medicinen helbredte alle de oprindelige problemer, men forblev i maven uden udstødning, så ville mandens sygdom blive meget værre. Den Velsignede (*Buddha Sakyamuni*) sagde: Sådan er det, Kasyapa, sunyata er udtømmelsen af alle filosofiske anskuelser. Jeg kalder enhver uheldredelig, som antager sunyata for en filosofisk anskuelse.

Dette citat er hentet fra *Huntingtons* bog på side 57. *Ratnakutha Sutra* (tibetansk: *Köntseg*, *Bjerger af Ædelsten Sutra'en*) er en af de ældste Mahayana Sutra'er.

Den omtalte bog hedder: *The Emptiness of emptiness, an introduction to early indian Madhyamika*, af Chandrakirti (på engelsk med en introduktion ved) C. W. Huntington Jr. (*Chandrakirti's Madhyamaka-vatara: Indgang til Middelvejen, i engelsk oversættelse og fortolkning*). Forlag: Motilal Barnasidass, 1992. ISBN 81-208-0814-2.

Den franske oversættelse: *L'entrée au milieu, la philosophie bouddique de la vacuité (med den tibetanske tekst)*, d'après la version tibétaine de Patsab Nyima Dragpa et Tilakakalasha, l'Auto-commentaire de Chandrakirti et l'exégèse de Tsongkapa intitulée l'Illumination de la Pensé. Traduction française établie sous la direction de Yonten Gyatso par Georges Driessens assisté de Michel Zaregradsky pou la version définitive. Forlag: Édition Dharma, Boisset et Gaujac 30140 Anduze, 1985. ISBN 2-86487-012-6.

Lama Tendar Olaf Høyer - november 2016.